

Bærekraftig vekst i utviklingsland – hva har vi lært?

Knut Thonstad

Norad

Naturviterforum

8. november 2018

Hva er bærekraftig utvikling?

- Et utgangspunkt «Maximum sustainable yield» bærekraftig uttak i en fiskebestand.
- Brundtlandkommisjonen (1987) så miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng.
- En utvikling som tilfredsstiller dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov.
- Også dagens globale fordeling og fattigdom sentralt.

Krevende å definere bærekraftig utvikling i praksis

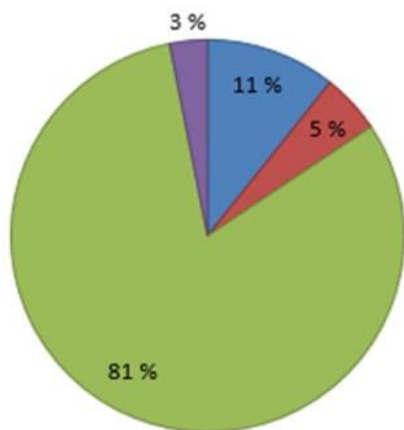
- Verden er kompleks.
- I hvilken grad kan menneskeskapt kapital kompensere for tap av natur? Etske og verdi-vurderinger.
- Faglig uenighet om terskelverdier.
- Uenighet om fordeling.
- Irreversibilitet viktig kriterium: Klima, biologisk mangfold og miljøgifter. Dette er også globale bærekraftutfordringer.
- Mange utfordringer øker med BNP for å avta. Sur nedbør og lokal luftforurensing ikke bærekraftutfordringer.

En måte å se på nasjonal (økonomisk) bærekraft

Norges nasjonalformue

Kilde: Statsbudsjettet 2015

■ Realkapital ■ Finanskapital ■ Humankapital ■ Petrolumsforume

- BNP måler bare dagens løpende inntekt.
- Vanligvis definerer vi nasjonalformue bare som realkapital og finanskapital.
- Norge anslår nasjonalformue, som også inkluderer petroleum i bakken og humankapital.
- Illustrerer viktighet av høy sysselsetting og at tapping av olje er uttak av ressurser.
- En indikator for bærekraftig økonomisk utvikling at nasjonalformue per innbygger ikke går ned.

Verdensbanken: Nasjonalformue-beregninger i 141 land publisert i år

- Realkapital (produsert og urbant land).
- Naturkapital (energi, mineraler, jordbruk, skog, beskyttete områder). Dagens verdi av fremtidig inntekt. Effekt av avskoging undervurdert (og klimaeffekter ikke med).
- Menneskelig kapital (Dagens verdi av framtidige arbeidsinntekter).
- Netto utenlands-fordringer.

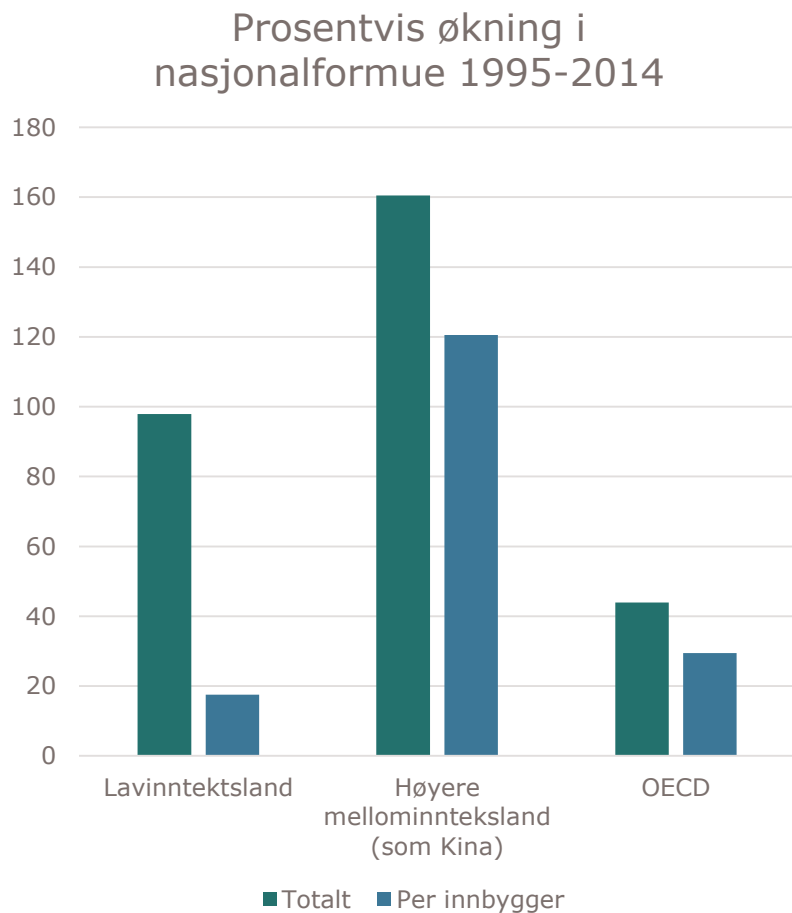
Nasjonalformue 2014

kilde: Verdensbanken

- Norge: formue 1,67 mill. USD/innbygger, Malawi: 10 000 USD, Tanzania 17000 USD.
- I lavinntektsland (mye Afrika sør for Sahara) menneskelig kapital 41 prosent av nasjonalformue, naturkapital 47 prosent. Sårbare for klimaendringer.
- I OECD er menneskelig kapital 70 prosent av formue. Naturkapital kun 3 prosent av totalen, men likevel 3 ganger høyere per innbygger enn i lavinntektsland. Jordbruksjord mer produktiv.
- Kvinner 32 har prosent av menneskelig kapital (neddiskontert inntekt) globalt.

Utvikling 1995-2014

kilde: Verdensbanken

- Stor vekst nasjonalformue per innbygger i fleste land.
- Lavinntektsland lavest prosentvis økning per innbygger, henger stadig mer etter. Høy befolkningsvekst.
- I en del land i Afrika sør for Sahara falt nasjonalformue per innbygger.

Ekstremfattigdom (grense 1,90 USD/dag) kilde: Verdensbanken

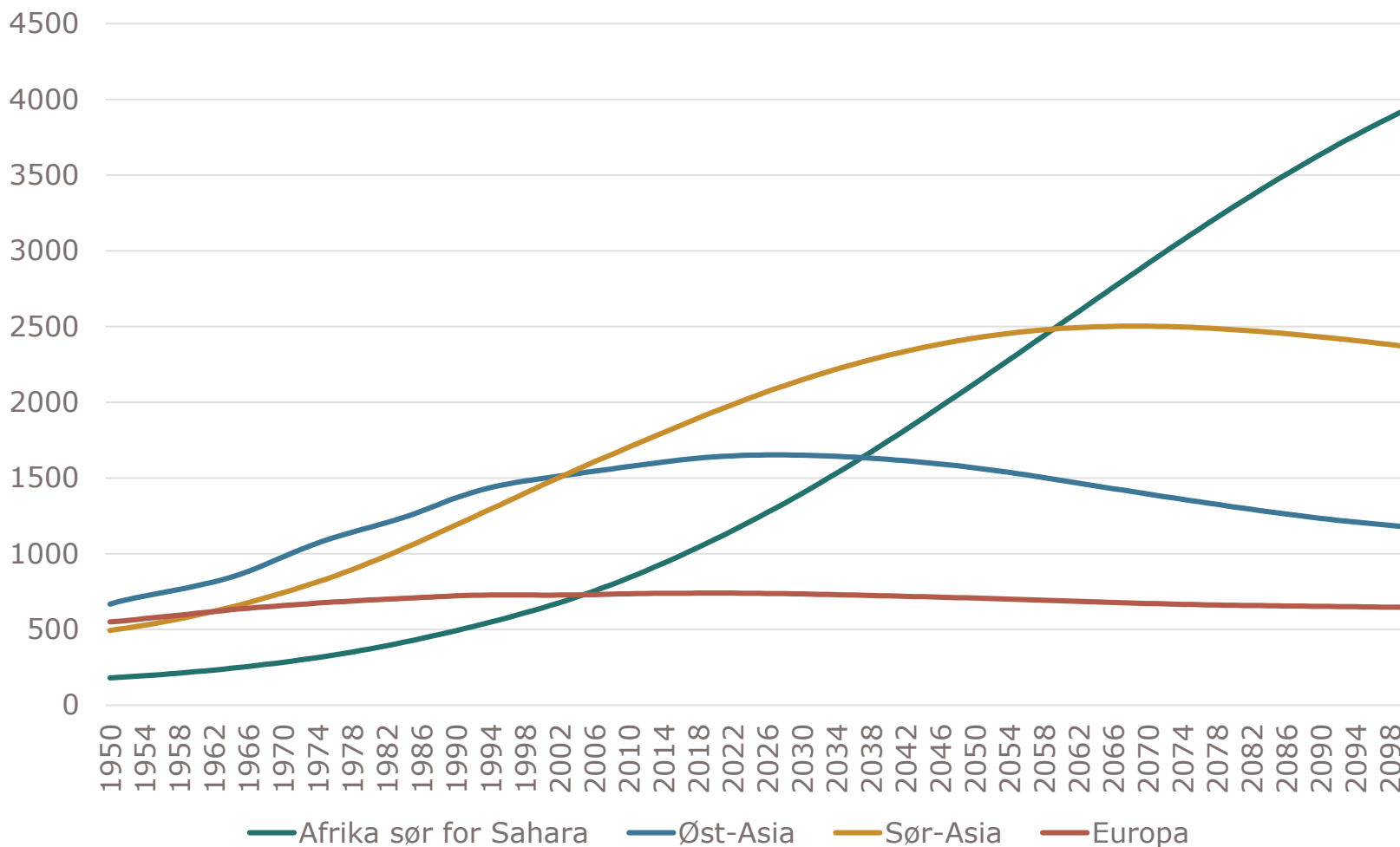
Region	Prosent ekstremfattige		Millioner ekstremfattige	
	1990	2015	1990	2015
Øst-Asia	62	2	987	48
Latin-Amerika	14	4	63	26
Sør-Asia	47	12	536	216
Afrika sør for Sahara	54	41	278	413
Verden	36	10	1895	736

Suksessfaktorer

- **Land som lykkes økonomisk har industrialisert.** Noen land med mye ressurser har også lykkes, flere har også mislykkes.
- **I Afrika: Industri har lav og fallende andel av BNP.**
- **Høy fruktbarhet og høy befolkningsvekst en utfordring:**
 - Gir høy forsørgelsesbyrde (barn/forsørgede ift. yrkesaktive)
 - Gir lav sparing til investering
 - Krevende å heve utdanningsnivået
 - Vanskelig å skaffe nok jobber.
 - Flere deler på verdien av naturressurser.
- **Vellykkete økonomier har satset på familieplanlegging i kombinasjon med utdanning.**
- Høy befolkningsvekst globalt negativt for klimaet.

Befolkning 1950-2100 i millioner

2015-2100 FNs mellomalternativ

Sustainable Development Goals (SDG)

SDG-ene

- Fokus på ekstrem fattigdom (under 1,90 USD per dag) på område 1. Mål å utrydde ekstrem fattigdom globalt innen 2030.
- Utenom Afrika sør for Sahara ventes fattigdommen å falle kraftig, og nær bli utryddet.
- I Afrika sør for Sahara, med høy befolkningsvekst, høy fattigdom mot 2030, om ikke økonomisk vekst øker kraftig.
- Rike land har brukt mye av klodens karbonbudsjett. Viktig at land som utvikles, får lavt karbon-fotavtrykk. Utvikling av fornybar energi i i-land kan muliggjøre ikke-fossil vekst i utviklingsland.

Bistand og utviklingslandene

- Norsk bistand mye rettet mot utdanning og helse, ren energi og næring, og annet som øker nasjonalformuen.
- Betydelig satsing på familieplanlegging/SRHR. USA motarbeider.
- Å hindre avskoging og bidra til ren energi sentralt.
- Miljø, menneskerettigheter, likestilling og anti-korrupsjon tverrgående hensyn i all bistand fra Norge og internasjonale organisasjoner.
- Viktig med kunnskapsoverføring der vi har ekspertise.
- Verdenssamfunnet må i økende grad fokusere bistand mot de fattigste og mest sårbare landene der gjenværende fattigdom konsentreres.